

на организм. Восстановительные средства должны использоваться в полном соответствии с задачами и этапом тренировки, характером выполненной и предстоящей нагрузки [4]. При этом следует учитывать, что далеко не всегда следует стремиться к искусственному ускорению восстановления, т.е. снятию следовых явлений нагрузки. Спортивной практикой доказано, что в целях расширения функциональных возможностей организма и достижения нового, Более высокого уровня работоспособности периодически допустимо проведение очередной тренировки на фоне незавершенного восстановления. Широкий комплекс медицинских средств восстановления может применяться преимущественно на определенных этапах подготовки - главным образом при напряженных соревнованиях, перед наиболее ответственными соревнованиями, на этапах наращивания нагрузок и освоения новых двигательных задач (в том числе и для преодоления психологического барьера), после «ударных» циклов тренировки, в переходном периоде после напряженного сезона. При этом целесообразно цикловое применение таких средств продолжительностью не более 3-4 недель с широким варьированием как самих средств, так и методики их применения (количество, последовательность, продолжительность).

Восстановительные мероприятия следует включать в общий план подготовки спортсменов в тесной связи с тренировочным режимом, отражать их в дневниках самоконтроля, проверять эффективность с помощью методов педагогического и врачебного контроля, наблюдений за здоровьем, самочувствием, работоспособностью, состоянием основных функциональных систем и реакций организма на физическую нагрузку.

ВЫВОД: Для планирования компетентных средств восстановления было выделено три педагогических направления. Первое направление заключалось в быстрейшем устранении явлений утомления, явившихся следствием выполненной работы. Второе направление восстановительных факторов заключается в избирательном восстановлении после тренировочных занятий. Третье направление использования восстановительных факторов заключалось в предварительной стимуляции работоспособности спортсменов перед началом тренировочной нагрузки. Средства восстановления выбирались такие которые были бы доступны любому спортсмену и могли быть широко использованы в соревнованиях различных масштабов. Также используемые средства должны были направлены на комплексное восстановление всего организма, а не отдельных его звеньев. Следует учитывать то что каждый организм сугубо индивидуален и те средства, которые могут помочь спортсмену достичь высокого результата для другого в сущности да наоборот могут привести к отрицательному воздействию на организм и снизить его результат на ответственных соревнованиях. Поэтому все средства восстановления должны быть сугубо индивидуальны и взаимосвязаны с тренировочным процессом в целом.

ЛИТЕРАТУРА

1. Веритов А.И. Дифференцированный подход к разработке коррекционно-восстановительных программ для спортсменов дзюдоистов /А.И. Веритов// Физическое воспитание студентов. – 2009. – С. 9-12.
2. Мирзоев, О.М. Восстановительные средства в системе подготовки спортсменов / О.М. Мирзоев. - М.: Физкультура и спорт, СпортАкадемПресс, 2005. - 220 с.
3. Марков Г.В. Система восстановления и повышения физической работоспособности в спорте высших достижений / Г.В. Марков, В.И. Романов, В.Н. Гладков. - М.: Советский спорт, 2006. - 52 с.
4. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов /Л.П.Матвеев.- К.: Олимпийская литература, 2004. – 320с.
5. Туманян, Г.С. Спортивная борьба: теория, методика, организация тренировки / Г.С. Туманян. - М.: Советский спорт, 1998. - 280 с.

Долинний Ю.О.

Донбаська державна машинобудівна академія м. Краматорськ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У статті розкрито теоретичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи. Розглянуті літературні джерела, що стосуються питання професійної підготовки майбутніх фахівців реабілітологів. Надано аналіз сучасного стану і перспективи

професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з людьми маючих обмеження в розвитку.

Ключові слова: професійна підготовка, фізичне виховання, фахівці, реабілітація, обмеження в розвитку.

Долінний Ю.А. Теоретические аспекты профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе. В статье раскрыты теоретические аспекты профессиональной подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе. Рассмотрены литературные источники, которые касаются вопроса профессиональной подготовки будущих специалистов реабилитологов. Представлен анализ современного состояния и перспективы профессиональной подготовки, будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе с людьми имеющих ограничения в развитии.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, физическая подготовка, специалисты, реабилитация, ограничение в развитии.

Dolinnij U.A. Theoretical aspects of professional preparation of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work. In the article the theoretical aspects of professional preparation of future specialists are exposed on physical education and sport to rehabilitation work. The literary sources of question of professional preparation of future specialists of rehabilitologov are considered. The analysis of the modern state and prospects which touch professional preparation of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with the people of having limitations in development is presented.

Key words: professional preparation, physical preparation, specialists, rehabilitation, limitation in development.

Актуальність і доцільність дослідження. Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процес професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи. Надання уваги цьому питанню великою кількістю педагогів, психологів, соціологів зумовлене тим, що в останні роки значно зростає кількість людей, які за станом свого здоров'я мають ті чи інші обмеження в розвитку. Такі люди у продовж усього життя потребують державної та соціальної допомоги. Людина з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не мають права залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, системи людських взаємин та цінностей. Люди з обмеженими фізичними можливостями мають такі ж права, як і здорові люди, їм необхідно повноцінно навчатися, отримувати загальну освіту, по мірі можливості повноцінно брати участь у соціальному житті суспільства, приносити користь державі.

Для втілення в практику такого напрямку необхідно особливу увагу приділити питанню фізичної реабілітації людей з обмеженими можливостями, тобто системі підготовки фахівців для проведення такої роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту розглядали провідні вчені Т.М. Бугеря Л.Б. Волошко, А.М. Герцик, М.В. Дутчак, Р.П. Карпюк, Т.Ю. Круцевич, Р.В. Клопов, А.П. Конох, О.С. Куц, В.М. Платонова, Є.Н. Приступа, Л.П. Суценко, О.В. Тимошенко, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкрєбтія, Ю.М. Шкрєбтій. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до фізичної реабілітації були предметом досліджень В.Г. Григоренко, В.О. Кукси, О.І. Міхеєнко, В.П. Мурзи, В.М. Мухіна, С.М. Попова, Л.П. Суценко та інш. Організацію реабілітаційної роботи з людьми, що мають обмеження в розвитку займалися І.М. Башкін, Т.В. Бойчук, О.М. Вацеба, А.С. Вовканич, Т.В. Д'яченко, Ю.О. Лянной, О.К. Марченко, В.М. Мухін.

Мета дослідження. На основі літературних джерел розглянути теоретичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи.

Завдання дослідження.

1. Вивчення і узагальнення даних літературних джерел, що стосується питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи.

2. Аналіз сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток промислової діяльності, політичні, економічні перетворення, екологічна обстановка, яка постійно погіршується, особливим чином впливають на здоров'я кожної людини, а в особливості на дітей та молодь. Здоров'я населення України

в останнє десятиліття має стійку тенденцію до погіршення. За останніми показниками статистичних обстежень в Україні офіційно 2,5 мільйонів людей мають фізичні та розумові обмеження в розвитку.

Сучасний демократичний розвиток нашої держави потребує гуманного ставлення до людей з обмеженими фізичними можливостями. Впровадження такого напрямку в суспільство підтримується рядом законодавчих і нормативних актів. Закони України «Про освіту» (1991), «Про вищу освіту» (2002), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (2003 р.), «Про фізичну культуру і спорт» (2011); «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (від 6 жовтня 2005 р., № 2961-1); Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (2004); програми «Фізичне виховання – здоров'я нації» (1999-2005), Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 757 Київ «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів», Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки (2006), «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012-2020 роки (2011), Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки. В українському законодавстві (Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», 2006) фізичною реабілітацією названо систему заходів, спрямованих на вироблення і застосування комплексів фізичних вправ на різних етапах лікування і реабілітації, що забезпечують функціональне відновлення особи, виявляють і розвивають резервні і компенсаторні можливості організму шляхом вироблення нових рухів, компенсаторних навичок, користування технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення. Життєвий досвід, практика фізичного виховання і спорту сприяють реалізації проблеми реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями у напрямку освіти, виховання, формуванню позитивного морального і психофізичного клімату в суспільстві.

Тому особливу увагу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту потрібно приділити, саме, реабілітаційній роботі з людьми з обмеженими фізичними можливостями.

Фізична реабілітація, це складова лікувальна і профілактична діяльність із застосуванням засобів і методів фізичної культури, елементів спорту та спортивної підготовки, масажу, фізіотерапії та природних факторів у комплексному процесі відновлення здоров'я, фізичного стану, працездатності, психоемоційної стійкості й адаптаційних резервів організму людей з обмеженими можливостями [10].

Термін «реабілітація» був запозичений з юриспруденції і означає «відновлення судом або в адміністративному порядку у попередніх правах неправильно звинуваченого». У медицині цей термін почав використовуватись з початку ХХ-го сторіччя: в 1903 році Франц Йозеф Раттер фон Бус вперше застосовує поняття «реабілітація» у книзі «Система загального піклування над бідними», маючи на увазі благодійну діяльність. Стосовно осіб з фізичними вадами, або обмеженими можливостями слово «реабілітація» почало вживатись з 1918 року, що пов'язано з організацією в Нью-Йорку Інституту Червоного Хреста для інвалідів. Розвиткові фізичної реабілітації в сучасному тлумаченні цього терміна сприяли дві основні історичні події: епідемії поліомієліту з 1890-х до 1950-х років та наслідки двох світових воєн. У науковій літературі частотним є таке трактування явища фізичної реабілітації: «це застосування з лікувальною і профілактичною метою фізичних вправ і природних факторів у комплексному процесі відновлення здоров'я, фізичного стану та працездатності хворих».

Таке визначення збігається з тлумаченням терміна «реабілітація», представленим у резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 48/96 від 20 грудня 1993 року: «Стандартні правила щодо зрівняння можливостей інвалідів». Також у резолюції зазначається, що реабілітація може передбачати заходи збереження і відновлення функцій, або ж компенсацію втраченої чи відсутньої функції. Роль фізичної реабілітації у відновленні здоров'я людей з обмеженими фізичними можливостями має першорядне значення в процесі відновлення. Її слід розглядати як лікувально-педагогічний і виховний процес. Основним засобом фізичної реабілітації є фізичні вправи і елементи спорту. Систематичне фізичне навантаження поступово викликає в організмі людини позитивні функціональні та структурні зміни. У результаті фізичних вправ можливе поступове підвищення фізичного навантаження. При цьому удосконалюються рухові навички, розвиваються і удосконалюються сила, витривалість, швидкість, гнучкість, спритність. Ніякі інші засоби і методи реабілітації не в змозі замінити фізичні вправи. У результаті фізичних навантажень нормалізуються механізми регуляції, підвищуються адаптаційні можливості організму хворого до динамічно мінливих умов середовища, формуються і зміцнюються нові рухові навички [2].

Вивчення і узагальнення даних літературних джерел вказує на велику кількість висловлювань, що стосується питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до

реабілітаційної роботи. Так, Т. Бугері вказує на те, що в питанні професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до реабілітаційної роботи недостатньо уваги приділяється питанню підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу, які у продовж періоду трудової діяльності працюють у вищих навчальних закладах. Важливе значення у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до реабілітаційної роботи має перегляд навчальних програм, запровадження у навчальний процес новітніх освітніх технологій [1, с. 12].

Викладачам, які готують майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи, необхідно досконало знати структуру професійно педагогічних функцій реабілітолога з фізичної культури, а також підготувати їх до виконання цих функцій на найвищому рівні з урахуванням сучасних вимог. Викладачі виконують функцію підвищення професійної освіти. Для того, щоб організувати учбовий процес, потрібна величезна організаційна робота, забезпечення функціонування освітніх процесів, концептуальний підхід до проблеми підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи. В. Кукса вважає, що якість підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до реабілітаційної роботи буде підвищуватись за умов фундаментальної переорієнтації загальної філософії освіти, зміни оздоровчо-освітньої парадигми в цілому [5, с. 41]. В. Магін зазначає, що професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту буде проводитись більш ефективно, якщо вона заснована на інноваційних технологіях науково-педагогічної освіти [7]. Л. Сущенко вказує на необхідність формування у майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до реабілітаційної роботи професійної компетентності особистості необхідної у майбутньої професійної діяльності [9, с. 277-278]. Крім того, Л. Сущенко зазначає, що майбутні фахівці з реабілітації повинні досконало знати складові системи заходів щодо відновлення або компенсації фізичних можливостей та інтелектуальних здібностей [8]. Сучасний стан професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту, що до реабілітаційної роботи з людьми з обмеженими можливостями передбачає вивчення наступних реабілітаційних дисциплін "Теорія і методика фізичної культури", "Теорія і практика реабілітаційної роботи", "Адаптивна фізична культура".

В період навчання майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту проходять підготовку у напрямку гуманітарних наук і професійно-орієнтованих медико-біологічних і професійних дисциплін. До яких входять наступні дисципліни: анатомія та динамічна анатомія, спортивна морфологія, фізіологія, біохімія (медико-біологічні); масаж, ЛФК (професійні). Майбутні фахівці з фізичного виховання і спорту проходять курси необхідні для формування знань, умінь і навичок з фізичної культури (гімнастика, туризм, клінічна психологія, фізична релаксація, оздоровчий біг) [3, с. 36-37].

Уміння й навички студентів закріплюються на практичних заняттях в процесі щорічної практики.

Процес навчання - це складноінтегрована система, результат якої націлений на формування активної соціальної позиції майбутнього фахівця реабілітолога. Професійна підготовка фахівця виступає, як складна система, орієнтована на задоволення потреб у майбутнього фахівця на даному етапі соціально-економічного розвитку суспільства. Професіоналізм фахівця - результат тривалого процесу формування його особи: у сім'ї, в колективі учбового закладу, а також в установах подальшої роботи. Сьогодні реформи освіти має бути направлені на інтеграцію природничо наукової підготовки фахівця з реабілітології в процесі формування його професійно-педагогічної компетентності з врахуванням сучасної стану ринку праці. Культурний потенціал сформований за час навчання у вузі продуктивно позначається в практичній діяльності фахівця. Тому об'єм навчальної програми розглядається як цільовий орієнтир духовного і тілесного розвитку особи студента. Єдність духовного, фізичного, етичного виховання виступає як діяльнісний компонент учбового процесу, методологічною основою яких є теорія фізичного утворення П. Лесгафта, Г. Шишковою.

Сучасна підготовка фізичних реабілітологів направлена на надання послуг особам з обмеженими фізичними можливостями. Метою такої роботи є максимально можливий розвиток, підтримання та відновлення втрачених або послаблених рухових функцій та працездатності організму впродовж усього життя. Надання таких послуг включає і випадки, коли повноцінне функціонування рухового апарату та дієздатність можуть бути послаблені чи втрачені у внаслідок старіння, перенесеної травми, захворювання або негативного впливу навколишнього середовища. Проблеми, які встають перед сучасною вузівською освітою, обумовлені кардинальними змінами змісту не лише самих професійних завдань, але і соціального замовлення на їх рішення.

ВИСНОВКИ. Державна політика України, що стосується освіти в питанні підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи потребує деяких змін, що стосуються питання кваліфіковано підготовлених кадрів, здатних розробляти й реалізовувати сучасні комплексні оздоровчо-реабілітаційні технології в лікувально-профілактичних, санаторно курортних і спортивно-оздоровчих закладах. Майбутній фахівець має оволодіти комплексом теоретичних знань, поєднаних з практичними навичками, вміннями; визначати професійно-значні і особистісні якості, які є елементами професійної компетенції.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: планується розробити практичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів щодо формування особистісно-значущих якостей фахівця, професіонала, які необхідні для роботи майбутньому фахівцю з фізичної реабілітації для роботи в сучасних оздоровчих структурах та закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугеря Т. М. Використання міжпредметних зв'язків в удосконаленні навчальної діяльності майбутніх фахівців із фізичної реабілітації / Т. М. Бугеря // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 3. – С. 10-12.
2. Васичкин В. И. Большой справочник по массажу./ В. И. Васичкин – СПб.: Невская книга, М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 448 с.
3. Казакова С. М. Сучасний стан підготовки и перспективи працевлаштування фахівців з фізичної реабілітації / С. М. Казакова, Е. А. Казаков // Науково-практична конференція "Фізична та фізіотерапевтична реабілітація. Реабілітація СПА-технологій", 29-30 квітня 2009 р., м. Севастополь. Матеріали конф. – С. 36-37.
4. Карпюк Р. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання: теорія та методика [монографія] / Карпюк Роман Петрович. – Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. – 504 с.
5. Кукса В. Переорієнтація професійної самосвідомості студента - фізреабілітолога / В. Кукса // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 4. – С. 40-47.
6. Куц О. Нові технології та моделювання підготовки вчителів фізичної культури / О. Куц , І. Лапичак // Молода спортивна наука України: 36. наук.праць з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 6: У 4-х т. – Львів: НВФ "Українські технології", 2002. – Т. 2. – С. 539-541.
7. Магин В. А. Контекст модернізації вищого професійного фізкультурного образования / В. А. Магин // Теория и практика физической культуры. – 2005. – № 4. – С. 39-41.
8. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : [монографія] / Сущенко Людмила Петрівна – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.
9. Сущенко Л. П. Формування мотивації до успішної професійної діяльності майбутніх фахівців із фізичної реабілітації / Л.П. Сущенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту – 2007. – № 6. – С. 276-279.
10. Фізична реабілітація. Підручник. Під / ред. С. Н. Попова. Ростов - на - Дону: Фенікс, 2005. – 603с.

УДК: 330.092+378.013+374

Дубогай О.Д.
НПУ імені М.П. Драгоманова

ОБҐРУНТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МОНІТОРИНГУ ПСИХОФІЗИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗМУ СМГ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ

У статті визначається зміст програмно-цільової організації системи фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи (СМГ) у ВНЗ на основі застосування інформаційно-комунікаційних технологій для моніторингу визначення зміни рівня теоретико-методичних знань та фізичного вдосконалення організму, якості оволодіння засобами корекції рівня особистого стану організму кожного студента з урахуванням діагнозу хронічного захворювання.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, моніторинг, студенти спеціальної медичної групи, фізичне виховання, інноваційний підхід, теоретико-освітні знання.*

Дубогай А.Д. *Обоснование информационно-коммуникационной технологии мониторинга психофизического совершенствования организма студентов специальной медицинской группы в системе физического воспитания в ВУЗе. В статье обосновывается целесообразность использования информативно-коммуникационных технологий при мониторинге динамики изменения показателей,*